

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ
ТП „ДЪРЖАВНО ЛОВНО СТОПАНСТВО ПАЛАМАРА”

Адрес: с. Венец, ПК 9751, ул. "Кирил и Методий" №17, тел. 05343/2049, email: dls.palamara@dpshumen.bg; ddspalamara@abv.bg

**ОЦЕНКА НА СОЦИАЛНОТО
ВЪЗДЕЙСТВИЕ ОТ ДЕЙНОСТТА НА
ТП ДЪРЖАВНО ЛОВНО СТОПАНСТВО
„ПАЛАМАРА“**

с. Венец, 2019 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ	3
РЕЧНИК НА НЯКОИ ПОНЯТИЯ, КОИТО СЕ ИЗПОЛЗВАТ В ДОКЛАДА	4
1. ВЪВЕДЕНИЕ	5
1.1. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОУЧВАНЕТО, ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ.....	5
1.1. ИЗПОЛЗВАН ПОДХОД И МЕТОДОЛОГИЯ.....	7
2. РЕЗУЛТАТИ	8
2.1. ОБЩА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА РЕГИОНА	8
2.2. МЯСТО НА ГОРСКОТО СТОПАНСТВО В МЕСТНОТО РАЗВИТИЕ	10
2.3. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДЛС И УПРАВЛЕНИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА	11
2.4. ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ	13
2.5. ОБХВАТ НА ДЕЙНОСТИТЕ И СФЕРИ НА СОЦИАЛНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ	21
2.5.1. Достъп до гората и горските ресурси	21
2.5.2. Зачитане на другите форми на собственост и подкрепа за недържавните горовладелци	21
2.5.3. Добив на дървесина. Осигуряване нуждите на местното население с дърва за огрев	22
2.5.4. Възпроизводство на горите	22
2.5.5. Достъп и ползване на недървесни горски ресурси	23
2.5.6. Лов и опазване на дивеча	23
2.5.7. Опазване на горите	24
2.5.8. Превенция и борба с горските пожари	25
2.5.9. Развитие на специфични форми на туризъм, свързани с гората и дейността на ДЛС.....	25

2.5.10. Поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях	26
2.5.11. Опазване на водите	26
2.5.12. Осигуряване на поминък	26
2.5.13. Възлагане на дейности в горите. взаимодействие с дърводобивните фирми.	28
2.6. ПРИНОС НА ДЛС КЪМ МЕСТНОТО СОЦИАЛНО И ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ...	29
2.7. КОМУНИКАЦИЯ МЕЖДУ ДЛС И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ. ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ.	29
2.8. МЕХАНИЗМИ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА НЕБЛАГОПРИЯТНИТЕ ЕФЕКТИ	30
3. АКТУАЛИЗАЦИЯ НА СОЦИАЛНАТА ОЦЕНКА	37
3.1. Актуализиране на списъка на заинтересованите/засегнатите страни	37
3.2. Актуализация на социалната оценка	37

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ВиК	Водоснабдяване и канализация
ГВКС	Гори с висока консервационна стойност
ГФ	Горски фонд
ДГТ	Държавна горска територия
ДГС	Държавно горско стопанство
ДЛС	Държавно ловно стопанство
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗГ	Закон за горите
ИАГ	Изпълнителна агенция по горите
ЛРД	Ловнорибарско дружество
МВР	Министерство на вътрешните работи
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
НПО	Неправителствена организация
НСИ	Национален статистически институт
ОПР	Общински план за развитие
ОСВ	Оценка за социалното въздействие
РДГ	Регионална дирекция по горите
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
СИДП	Североизточно държавно предприятие
СЛРД	Сдружение ловно-риборско дружество
ТП	Териториално поделение
г.	година
кв. км.	квадратни километра
м	метра
м.	месец
м³	кубически метра
н. в.	надморска височина
тел.	телефон
ха	хектара
FSC	Forest Stewardship Council (Съвет за стопанисване на горите)
WWF	World Wildlife Fund (Световен фонд за дивата природа)

РЕЧНИК НА НЯКОИ ПОНЯТИЯ, КОИТО СЕ ИЗПОЛЗВАТ В ДОКЛАДА

Заинтересована страна	Всяко лице или група лица, които проявяват интерес, или за които се знае, че имат интерес от дейността на ТП ДЛС „Паламара“ или към управляваната от него територия. Интересът им може да бъде повлиян положително или отрицателно.
Засегната страна	Всяко лице или група лица, които са повлияни или потенциално биха били повлияни от дейността на ТП ДЛС „Паламара“ (напр. местни общности, работници, собственици на съседни имоти, местни предприемачи, организации оторизирани да представляват засегнатите страни и др.).
Дълбочинно интервю	Метод за събиране на информация, при който даден проблем се изследва обстойно, в дълбочина. Търсят се мнение, отношение, оценки. Провежда се с един човек, т. нар. респондент.
Групова дискусия	Метод за събиране на информация, при който се разговаря с няколко респондента едновременно. Търси се мнение, отношение, оценки. Дава повече информация от интервюто, тъй като могат да бъдат изразени различни гледни точки по даден проблем.
Анализ на вторична информация	Метод за събиране на информация, при който се прави преглед на вече налични източници. Такива могат да бъдат доклади, документи, анализи и др.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОУЧВАНЕТО, ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ

В началото на 2015 г. ТП Държавно ловно стопанство „Паламара“ започна процес по привеждане на управлението на горите и земите от горския фонд (ГФ) в съответствие с международно признатите *Принципи и критерии на Съвета за стопанисване на горите (FSC)*. Като част от процеса бе изготвено проучване на Горите с висока конзервационна стойност (ГВКС) на територията, въведени или в процес на въвеждане в управлението са редица процедури и практики допълващи изискванията на националното законодателство и подкрепящи стремежа за постигане на екологично уместно, социално полезно и икономически жизнеспособното управление на горите.

10-те принципа за сертификация по системата на FSC®:

Прилагане на законодателството - спазва се националното законодателство, както и международните договори, конвенции и споразумения, които страната е подписала.

Права на работниците и условия на труд – поддържа се и/ или се подобрява социалното и икономическото благосъстояние на работниците.

Права на коренното население (неприложим за България).

Обществени отношения – осигуряване на принос за поддържането и насърчаването на социалното и икономическо благополучие на местните общности.

Ползи от гората - горскостопанските дейности осигуряват ефективното използване на целия спектър от продукти и услуги от горите, с което се поддържа и подобрява дългосрочната икономическа стабилност и широк кръг от екологични и социални ползи.

Екологични стойности и въздействия – осигурено е поддържане, опазване и/или възстановяване на екосистемните услуги и екологичните стойности и не се допускат отрицателните екологични въздействия.

Управленско планиране – налице са и се прилагат Планиращи документи, служещи за насочване работата на персонала, информиране на засегнатите и заинтересованите страни и обосноваване на управленските решения.

Мониторинг и оценка - извършва се мониторинг на напредъка за постигане на целите на управление, въздействията от горскостопанските дейности и състоянието на гората.

Осъществяване на горскостопанските дейности – дейностите в обхвата на сертификация, са планирани и изпълнени в съгласие с икономическите, екологичните и социални политики на Организацията и в съответствие с Принципите и Критериите на FSC®.

Социалният аспект е широко застъпен в изискванията на *FSC* и е едно от предизвикателствата в ежедневната работа на служителите на ТП ДЛС „Паламара“. Тези предизвикателства са продиктувани от важността на горите за цялото общество и преплитането на различни интереси изискващи активното въвличане и участие на различните заинтересовани страни в устойчиво управление на горските ресурси. В този смисъл изготвянето на оценка за социалното въздействие (ОСВ) от дейността на ДЛС се определя като ключов момент за постигане на съответствие с международните принципи и критерии за отговорно стопанисване на горите, поради което бе инициентирано изготвянето на настоящия документ. Цялостният процес по подготовка на ДЛС за сертификация се подпомага от международната неправителствена организация WWF – България.

Целта на оценката е да идентифицира и обобщи въздействията, които дейността на ТП ДЛС „Паламара“ оказва пряко или непряко върху местната общност, както и върху по-глобални въпроси, влияещи на социума, като екологичния баланс и здравето на горската екосистема.

Конкретни задачи на оценката са:

- Да се идентифицират групите от обществото, които са пряко повлияни от дейността на ТП ДЛС „Паламара“ както и другите заинтересовани страни.
- Да се проведат срещи с идентифицираните страни.
- Да се установят основните ефекти/влияние от дейността на ТП ДЛС „Паламара“ върху всяка от тези групи.
- Да се оцени достъпът до информация и възможностите за пряка комуникация с местното население и въвличане на местните хора в процесите по планиране на горскостопанските дейности.
- Да се посочат мерки за предотвратяване на негативните ефекти от дейността на ТП ДЛС „Паламара“, които са били идентифицирани;
- Да се предложи механизъм за редовен контакт със заинтересованите/засегнатите групи с цел да се наблюдава ефективността на посочените мерки.

1.2 ИЗПОЛЗВАН ПОДХОД И МЕТОДОЛОГИЯ

За изпълнение на така формулираните цели и задачи бяха използвани методология и подход, базирани на:

- Преглед и анализ на налична информация и документи.
- Контакти и консултативни срещи с ръководството на ТП ДЛС „Паламара“.
- Посещение на място, дълбочинни интервюта и групови дискусии с представители на местните заинтересовани страни.

Основните сфери на интерес на ОСВ са дефинирани съгласно *Принципи и критерии за управление на горите на Национален FSC стандарт за България*. Това наложи при провеждане на ОСВ да се използват основно качествени методи за събиране на информация:

- консултативни срещи;
- дълбочинни интервюта (чрез срещи и по телефона);
- групови дискусии;
- наблюдение;

Целевите групи са дефинирани съобразно целите и задачите на ОСВ. Определянето им включва два етапа –

- а) предварителен етап на базата на експертна оценка и
- б) прецизиране на групите след проведените разговори с ръководството на ДЛС „Паламара“.

Като цяло са включени следните основни целеви групи:

- ръководството и работещите в ТП ДЛС „Паламара“;
- представители на държавни институции, имащи законови правомощия по осъществяването на контрол на ДЛС и територията управлявана от ТП ДЛС „Паламара“;
- представители на общинската администрация на общината, на чиято територия е разположено ТП ДЛС „Паламара“;
- представители на местното население и горовладелци;
- представители на местния бизнес, свързан с използването на горските ресурси;
- представители на местни организации и асоциации.

Реализацията на ОСВ се проведе в периода 2015 г.-2016 г. и включи:

- Преглед и вторичен анализ на предоставената документация – направен бе преглед на действащия Горскостопански план на ТП ДЛС „Паламара“, Доклад „Гори с висока консервационна стойност на територията на ТП ДЛС „Паламара“, Общинския план за развитие на общините Венец, Хитрино, Никола Козлево и Каолиново за периода 2014-2020 г., Стандартът на FSC включващ международните принципи и критерии за стопанисване на горите, интернет страници със съдържание релевантно на целите и задачите на заданието и др.

- Комуникация с ръководството на ТП ДЛС „Паламара“ – контактът бе осъществен по телефон и ел. поща с цел получаване на информация необходима за ОСВ, а в последствие бяха проведени и срещи със служителите на ДЛС.
- Провеждане на срещи и интервюта със засегнати/заинтересовани страни
- Изготвяне на доклад от ОСВ - Събраната информация бе обобщена и анализирана с оглед експертно установяване на всички дейности в техния пълен обем и интензивност и тяхното позитивно и/или негативно въздействие и направата на оценка до колко ТП ДЛС „Паламара“ подпомага/ограничава пряката комуникация с местното население и въвличане на местните хора в процесите по планиране на горскостопанските дейности. На тази основа са формулирани мерки за предотвратяване на негативните ефекти от дейността на ТП ДЛС „Паламара“ и е предложен механизъм за редовен контакт със заинтересованите/засегнатите групи.

2 РЕЗУЛТАТИ

2.1 ОБЩА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА РЕГИОНА

ТП ДЛС „Паламара“ стопанисва горите и земите държавна горска територия (ДГТ) в четири общини на област Шумен – община Венец, община Хитрино, община Никола Козлево и община Каолиново. В състава на поделението влизат общо 60 землища.

Община Венец

Община Венец е най-малката община в Област Шумен. Общата площ на общината е 222,6 km², което съставлява 6,60 % от територията на областта и 0.20 % от територията на страната. Общината се състои от 13 населени места, от които 13 села. В общината има добре развита пътна мрежа.

По данни на служба ГРАО към общинска администрация – Венец, населението на Общината към 01.12.2012 е 7 071 души, което прави 3.95 % от населението на Област Шумен. Ясно очертана е тенденцията за увеличаване делът на населението в икономически активна и над трудоспособна (пенсионна) възраст и намаляване на това в под трудоспособна. От демографска гледна точка, намаляването на броя на населението на общината ще доведе до намаляване броя на работната сила и възпроизводствения капитал в нея. В този смисъл, това е сред основните неблагоприятни фактори за развитието на общината за в бъдеще.

Населението е съставено от представители на български, турски и ромски етноси.

Средната гъстота на населението към 2011 г. е по-ниска от средната за областта - съответно 32,1 души/км², докато средната гъстота на населението за община Венец е 53,3 души/км² за областта. За Североизточния район средната гъстота на населението е 66,7 души/км²

Общата тенденция, изразена в цялата страна се проявява и в община Венец – а именно преобладава женското население над мъжкото. Едва в последните две години се наблюдава тенденция на превъзходство на мъжете над жените.

Абсолютният прираст на населението в общината за последните 6 години е отрицателен и тази тенденция към намаляване се очаква да продължи и за в бъдеще. Очакваните стойности за населението на община Венец през 2035 г. са 6 860 души, като в това число 3 590 мъже и 3 270 жени. Факторите оказващи влияние върху половата структура на община Венец са смъртност, раждаемост, продължителност на живота и миграционна подвижност на населението. негативните последици на демографските процеси в последните две десетилетия, то това би дооформило общата картина за отрицателния прираст и нарастването на дела на възрастното население. Застаряването на населението води и до още един проблем – липса на трудоспособна работна ръка.

От всичко това следват негативни последици и изместване динамиката на пазара на труда. Въпреки това дела на хората в трудоспособна възраст (20 – 50 г.) е сравнително голям, което е предпоставка за доброто развитие на общината.

Важна характеристика на населението е *образователното равнище*. В общината се наблюдава негативна тенденция и прави впечатление малкия процент на хората завършили висше или полувисше образование – съответно 2.40% и 0.5% за сметка на големия процент на средните и тези, завършили основно образование – съответно 20.54% и 46.53%.

Показателите за заетостта и безработицата са важни индикатори за икономическото развитие, тъй като човешкият фактор е свързващо звено между останалите фактори на производството и от него зависи тяхното пълноценно използване. Според данни, публикувани от преброяването на населението през 2011 г. икономически активното население на възраст между 15 – 64 г. в общината е 2 072 души (42 % от активното население). От тях 1 425 души са заетите и 647 души са безработни или заетите лица представляват 29 % от активно население на общината. Икономически неактивни са 2 839 души или общо активни и неактивни - 4911 души.

През 2011 г. на територията на община Венец са икономически активни 107 бр. предприятия. В тях са наети 223 лица, като основният дял от наетите се пада на сектор „Селско, горско и рибно стопанство”, където 111 души са икономически активните, или това прави близо 50 % от наетите лица.

Икономическият облик на селата е селскостопански, с подчертан самозадоволяващ се производствен характер. Като цяло, в селата липсват възможности за трудова заетост, обезпечаваша жизнената кариера на младите хора. Промислените и обслужващите функции са съсредоточени изключително в града.

Община Хитрино

Община Хитрино е разположена в Североизточната част на България и Лудогорието и се намира на около 20 км северно от областния град Шумен. Заема площ от 288 кв. км, което е 8,2 % от площта на област Шумен и това я прави седма по големина в рамките на областта. Общината Хитрино е съставена само от села – 21 на брой, от които: 2 големи села, 7 средни, 11 малки и едно много малко. В общината има добре развита пътна мрежа.

По данни на служба ГРАО населението на община Хитрино по официални статистически данни към 31.12.2013 г. е 6 250 души, което е около 3,51% /178 061/ от населението на област Шумен и под 1% от населението на Североизточния район. Средната гъстота на населението е 21,7 души на кв. км, което е повече от средната гъстота за Североизточния район (67.8) и за страната (65.6). В сравнение с 2011 г., когато е и последното официално преброяване населението намалява с 381 души.

Динамиката на населението в община Хитрино през последните години показва тенденция на намаление (с около 22%) или със 1790 души през 2013 г. спрямо 2005 г. Съотношението на населението по признака пол през анализирания период се запазва относително постоянно и е почти 50:50. Данните сочат, че мъжете в община Хитрино са само с 68 повече от жените. Към 31.12.2013 г. под трудоспособна възраст са 12,24 на сто от населението на община Хитрино. Възрастните хора над трудоспособна възраст са 1956 души или 31% от населението. Около 56 % е дялът на населението в трудоспособна възраст на 15 и повече години.

Като цяло младите хора под трудоспособна възраст в общината намаляват през анализирания период с 605 души през 2013 г. спрямо 2005 г. Хората в трудоспособна възраст също намаляват с 1145 души, спада и броят на възрастните лица с 67. Тези тревожни тенденции са присъщи за голяма част от българските общини и сочат, че социално-икономическият статус е под очакванията на населението.

От населението в трудоспособна възраст през 2013 г. икономически активни са 2002 души или около 50 %, останалите са учащи, пенсионери и домакини.

По данни на НСИ в общинския център – с. Хитрино живеят 729 души, а в останалите двадесет села на общината – общо 5521 души.

Към 01.02.2011 г. 71,01 % от населението на община Хитрино е със средно и основно образование. С начално образование са 19,62%, а 57 души никога не са посещавали училище и са напълно неграмотни. Броят на висшистите в общината е 163 или 2,76 % от населението. Ниският образователен ценз на населението е предпоставка за развитие на икономически дейности и услуги за ниско и средно квалифициран труд. Освен това е и предпоставка за безработицата в общината, тъй като голяма част от работодателите, в т. ч. и институциите наемат по-високо квалифицирани лица от областния център – Шумен. Този проблем неминуемо ще се задълбочава и разраства, ако не се вземат спешни мерки.

Естественят прираст на населението на община Хитрино за периода 2005 - 2013 г. е отрицателен, като бележи обща тенденция на намаляване за изследвания период. Броят на живородените в община Хитрино е по-голям през 2013 г. спрямо 2005 г. с 7 новородени.

Човешкият ресурс в Общината въпреки регистрираните негативни тенденции все още има сравнително добра възрастова структура. Населението до 18 годишна възраст наброява 988 души.

Висок е дялът на населението за 2013 г. в групата от 18 до 59 г. – жени 1676 лица и от 18 до 62 г. мъже – 2148, от която се формира основно трудовият потенциал. Икономически активното население от 18 до 62-годишна възраст общо мъже и жени е 3 824 души. 56,84 % от населението е във възрастовата група 18 до 62 години.

Независимо от това Хитрино следва общата тенденция за застаряване на населението в страната в трудоспособна възраст е с 47,88 на сто повече от това в под трудоспособна възраст.

По етнически групи и възраст населението на Общината се характеризира с това, че преобладаващо е турското население – 85,12%, 14,30 % са българите, 0,46 на сто цигани и 0,11% други.

Икономическата криза и демографският срив се отразяват и на средния годишен брой на наетите по трудово и служебно правоотношение и средногодишната работна заплата в община Хитрино. През анализирания период наетите като средносписъчен състав от 937 през 2005 г. намаляват на 526 през 2013 г., или едва 56,13 на сто спрямо първата година. Най-голямо увеличение на наетите има в секторите „Търговия, ремонт и техн. обслужване на автомобили и мотоциклети, на лични вещи и стоки за домакинството“ и „Селско, горско, ловно и рибно стопанство”.

Безработицата в община Хитрино е сравнително висока.

Характерно за Общината е липсата на ясно изразен център и периферия, включваща териториите на останалите населени места. В Община Хитрино няма изградена индустриална зона и прилежаща инфраструктура към нея.

Община Каолиново

Общината е разположена в северната част на Област Шумен. С площта си от 293,53 km² е 5-та по големина сред 10-те общините на областта, което съставлява 8,66% от територията на областта. Населението на общината живее в един град – Каолиново и 15 села.

Кметства: с. Браничево, с. Гусла, с. Дойранци, с. Долина, с. Загориче, с. Климент, с. Лятно, с. Наум, с. Пристое, с. Сини вир, с. Средковец, с. Тодор Икономово, с. Тъкач

Кметски наместничества: с. Лиси връх, с. Омарчево

В община Каолиново са включени 16 населени места, чието население наброява по постоянен адрес 21 379 души, а по настоящ адрес 16 621 души към 28.07.2004г. Населението е съставено от представители на българския, турския и ромски етноси. Християнското и мюсюлманско вероизповедание определят населението по религиозен признак. Средната гъстота на населението за 2004г. за Общината е около 73 души на кв.м.

Разпределението на населението по пол е равномерно с лек превес на жените. 50.4% на 49.6%. Човешкият ресурс в Общината има сравнително добра възрастова структура. Делът на населението до 18 години /5154/ и над 60 години /5017/ е изравнен и даже с лек превес на децата. Населението в работоспособна възраст е в порядъка на 11 138, което е добро за Общината.

Преобладаващо е населението от турския етнос, над 79%., а българите са 9.4%. Сравнително малък е делът на ромите около 10.5%, които живеят във всички населени места на Общината.

Икономически активното население в община Каолиново в края на 2004г. по данни на НСИ наброява 10233 души. Това представлява 48,00% от цялото население в района. Броят на заетите в промишлените предприятия на Общината постоянно намалява.

Каолиново е от общините с много висока безработица. При равнище на безработица за страната 14.50 %, за община Каолиново тя е 54.48%. Това е с 39,98 пункта над средното ниво за страната. Нивото на регистрираната безработица в община Каолиново е една от най-високите в страната. През всички последни години почти два пъти е по висока от тази на региона.

Община Каолиново принадлежи към селските райони на страната Селското стопанство е структуроопределящ отрасъл в местната икономика, който е ориентиран в две основни направления – растениевъдство и животновъдство.

Община Никола Козлево

Община Никола Козлево заема крайните източните части на Лудогорското плато и най-югозападните части на Добруджанското плато. Общината е разположена в североизточната

част на Област Шумен. С площта си от 264,335 km² е 9-та, предпоследна по големина сред 10-те общините на областта, което съставлява 7,8 % от територията на областта.

Общината е съставена само от села – 11 на брой, от които: един общински център с. Никола Козлево. В общината има добре развита пътна мрежа.

Данните за изменението на населението на община Никола Козлево показват, че намалява абсолютната численост от 7155 души през 2001г. на 6100 през 2011г. Същата тенденция се очертава и за общинския център Никола Козлево, а за селата темпа на намаление е още по-голям.

Съотношението на населението по признака пол през анализирания период показва тенденция за по-голям относителен дял на жените спрямо мъжете. Данните сочат, че през последните 6 години населението намалява с 125 души годишно.

Във възрастовата структура на населението най-малък дял заема населението в над трудоспособна възраст – 1170 човека и най-голям – в трудоспособна възраст 3649, а в под трудоспособна възраст – 1281 души.

Като цяло Никола Козлево е от общините с много висока безработица: 2009г. – 53,45%, 2010г. – 56,99%, 2011г. – 51,52%, 2012г. – 51,86%, 2013г. – 52,79% при средна безработица за страната – 14,50 %. Тези тревожни тенденции са присъщи за голяма част от българските общини и сочат, че социално-икономическият статус е под очакванията на населението.

Статистиката показва, че от населението на община Никола Козлево завършилите висше образование са – 156, средно – 1113, основно – 2293, начално – 1133, а не посещавали никога училище – 255 души. Ниският образователен ценз на населението е предпоставка за развитие на икономически дейности и услуги за ниско и средно квалифициран труд. Освен това е и предпоставка за безработицата в общината, тъй като голяма част от работодателите, в т. ч. и институциите наемат по-високо квалифицирани лица от областния център – Шумен.

Естественят прираст на населението на община Никола Козлево за периода 2005 - 2013 г. е отрицателен.

През последните години 2005-2012г. за разлика от много други общини в страната, в община Никола Козлево се отбелязват положителни тенденции на икономическо развитие. Статистическите данни показват, че расте общият стойностен обем на произведената продукция. Същата тенденция се наблюдава и при приходите от обичайните дейности. Положителни тенденции бележат и инвестирането на фирмите в общината. Нараства и броя на наетите лица (макар и слабо) и броя на заетите в стопанството на общината.

Броят на фирмите (в това число и кооперациите) също бележат растеж – от 57 през 2005г. на 80 през 2012г. Специфично за общината е, 75 от фирмите са микро-фирми, в които работят

да 9 лица. Само 5 са фирмите, в които работят от 9 до 49 лица. Все още няма разкрити големи предприятия, с които рязко да нарасне броя на заетите лица.

Характерно за стопанството на община Никола Козлево е, че най-много фирми развиват дейности в сектора на „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ – 34 бр. за 2012г., на второ място по брой на предприятията са тези от сектора на „Селско, горско, ловно и рибно стопанство” – 31 бр. за 2012г. Третият сектор както по брой, така и по произведена продукция в общината е „Транспорт, складиране и пощи“. – 5 бр. за 2012г.

Като цяло икономическият облик на селата в община Никола Козлево е селскостопански, с подчертан самозадоволяващ се производствен характер. Като цяло, в селата липсват възможности за трудова заетост, обезпечаваща жизнената кариера на младите хора.

2.2 МЯСТО НА ГОРСКОТО СТОПАНСТВО В МЕСТНОТО РАЗВИТИЕ

Горските територии (ГТ) на ТП ДЛС „Паламара“ попадат изцяло в границите на четири общини – Венец, Хитрино, Никола Козлево и Каолиново.

В Общинските планове за развитие е заложена **Специфична цел „Устойчиво управление и възстановяване на горския фонд, биологичното разнообразие и хидромелиорациите“** предвид факта, че лесистостта и в четирите общини е висока и горите са основоопределящи в бита и ежедневието на населението в региона.

Част от идентичността на общините в териториалния обхват на ТП ДЛС „Паламара“ е единството на горски и полски територии. Плодородните земеделски земи и горските територии са основния фактор за развитие и прогрес на общините още от древността. Съвременните тенденции за нерегламентиран добив на дървесина и неконтролирано урбанизиране на земеделски земи налага нуждата на осъзнаване и решение на проблема.

Елемент на ОПР са инициативите за провеждането на залесителни мероприятия в горския фонд. Целта се допълва от представените действия по възстановяването и развитието на хидромелиоративните системи, които в голяма степен са разрушени и практически неизползваеми.

В мярка 1.3.1. „Опазване и възстановяване на горския фонд и биологичното разнообразие“ за постигане на специфичната цел е предвидено основните дейности да са насочени към прилагане на специфични лесовъдски методи с цел опазване на горския фонд и производство на висококачествена дървесина; подкрепа на инициативи и мерки свързани със сертифицирането на горите и въвеждане на системи за устойчиво управление на горския фонд;

възстановяване на горите върху обезлесените територии, особено върху тези засегнати и унищожени от пожари, съхнене, паша, незаконни сечи; насърчаване на залесяването в земеделски територии, включително и за производство на биомаса; ефективно управление и устойчиво ползване на териториите от НЕМ НАТУРА 2000.

2.3 ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДЛС И УПРАВЛЕНИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА

Общата площ на горските територии (ГТ) на ТП ДЛС „Паламара“ е 26 522,6 ха, (в т.ч. залесена 25 207,2 ха.) от които стопанството управлява ДГТ в размер на 24 891,7 ха по ЛУП 2012 и съгласно Заповед № РД 49-123/12.03.2013 год. на МЗХ и Заповед № РД 49-170/13.08.2013 год. на МЗХ г.

Данни за разпределението площта на ГТ в териториалния обхват на ТП ДЛС „Паламара“

№	Вид собственост	Обща площ / ха /	%
1	Държавни горски територии	24 891,7	93,9
2	Общински горски територии	851,4	3,2
3	Горски територии на частни физически лица	741,5	2,8
4	Горски територии на юридически лица	32,0	0,1
5	Горски територии в съсобственост	5,4	0,0
6	Горски територии на религиозни организации	0,6	0,0
	Общо за ТП ДЛС „Паламара“	26 522,6	100,0

Територията на стопанството попада в границите на четири общини със средна лесистост съответно:

- Община Венец - средната лесистост – 31,5 %.
- Община Хитрино - средната лесистост – 10,4 %.
- Община Никола Козлево - средната лесистост – 28,9 %.
- Община Каолиново - средната лесистост – 23,2 %.

Общо в района на стопанството са разположени следните 60 населени места:

- Община Венец - включват се следните землища – с. Изгрев, с. Буйновица, с. Осеновец, с. Венец, с. Борци, с. Ясенково, с. Капитан Петко, с. Дренци, с. Габрица, с. Черноглавци, с. Страхилица, с. Денница, с. Боян и с. Черна.

- Община Никола Козлево - включват се следните землища – с. Никола Козлево, с. Векилски, с. Вълнари, с. Каравелово, с. Красен дол, с. Крива река, с. Пет могили, с. Ружица, с. Хърсово, с. Цани Гинчево, с. Църквица.

- Община Каолиново - включват се следните землища - гр. Каолиново, с. Дойранци, с. Долина, кв. Кус, с. Лиси връх, с. Лятно, с. Тодор Икономово, с. Тъкач, с. Сини вир, с. Загориче, с. Браничево, с. Наум, с. Средковец, с. Гусла, с. Климент, с. Пристое, с. Боймир.

- Община Хитрино - включват се следните землища – с. Байково, с. Близнаци, с. Дъжко, с. Добри Войников, с. Единаковци, с. Иглика, с. Живково, с. Калино, с. Камяняк, с. Развигорово, с. Становец, с. Студеница, с. Тервел, с. Тимарево, с. Трем, с. Върбак, с. Висока поляна, с. Звегор, с. Силвак.

Част от землището на с. Жилино (община гр. Нови Пазар) попада в оградената площ (база) за интензивно развитие на муфлон.

Всички населени места имат землища и са разположени по периферията на горските комплекси или са на значително разстояние от тях.

Споредгорско-растителното райониране ТП ДЛС „Паламара“ попада в Мизийска горскорастителна област, подобласт на Шуменско-Провадийските плата и подобласт Северна България. Заема един пояс и един подпояс от него, поради малкия диапазон на надморските височини - от 100 до 500 метра, а именно: М-I-Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори /0 -600 м.н.в./; Среден климатичен район на Дунавската хълмиста равнина; Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори /М-I-2/ от 0 до 500 м.н.в.

Основните дървесни видове, които дават обликът на горска растителност са цера – 47,9 % от залесената площ на стопанството, следван от акацията – 10,9%, липите – 9,0 %, габъра (келяв и обикновен) – 6,2 %, червения дъб – 6,2 %, благуна – 2,9 %. Разпространени са повсеместно като образуват предимно чисти или смесени издънкови насаждения с различна продуктивност от I – V бонитет. По бреговете на суходолията са се настанили смесени насаждения от габър, благун, сребролистна липа, и клен в сравнително добро състояние и с различна продуктивност. Под склопа на голяма от естествените насаждения келявият габър, мъждряна, мекиша, дряна, глога, на места и птичето грозде образуват гъст подлес, който силно затруднява естественото възобновяване на насажденията.

На най-бедните месторастения естествената горска растителност се състои от келяв габър и мъждрян с единично участие в състава на цер, клена и полски бряст и др.

На територията на стопанството в резултат на залесителна дейност са създадени 5 136 ха горски култури от широколистни дървесни видове са акация, червен дъб, сребролистна липа, ясен, а също така от иглолистни дървесни видове – бял и черен бор – 748 ха, които до известна степен са променили облика на района. Най-голям дял имат акациевите култури. Поради издънковото възобновяване на същите по голямата част от тях се стопанисват като издънкови насаждения. Създадени са и култури от орех, градински тип.

В състава на растителните формации участват редица храстови и тревни видове, като най-широко разпространените са от глог, леска, дрян, бърз, шипка, трънка, птиче грозде, аморфа, житни, детелина и др.

Климатичните условия, в които попада ТП ДЛС „Паламара“ са Европейско-континенталната климатична област, Умерено-континенталната подобласт. Обхваща само един климатичен район, а именно: Среден климатичен район на Дунавската хълмиста равнина.

Във вертикално отношение горските масиви са в един пояс и един подпояс, а именно: Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори - М – I, Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори - М -I -2. Облика на подпояса се обуславя от чисти и смесени широколистни насаждения, основно от издънков произход, иглолистните гори са представени слаби основно върху ерозирали терени и площи, непригодни за широколистна растителност.

Преобладават дървостойките с надморска височина от 251 до 300 м - 46,1% от площта. Средната височина е 295,03 м определена като средно претеглено. Най-високата част на ТП ДЛС „Паламара“ е при отдели 90 - 93 (490 м.н.в.), а най-ниската е при подотдели: 1017 н; и 1092 г; - 150 м.н.в.

Релефа, почвените характеристики и климата обуславят значително биологично разнообразие. Горските екосистеми в района са ценни в икономически, екологичен и социален аспект, тъй като поддържат интересен растителен и животински свят и имат важни водорегулиращи, противоерозионни, рекреационни и естетически функции.

Част от горите на територията на ТП ДЛС „Паламара“ са включени в различните категории ГВКС. В някои случаи едни и същи подотдели попадат в повече от една консервационна стойност. Това прави гората в тези подотдели особено значима за поддържане и повишаване на всички идентифицирани консервационни стойности. В такива случаи се прилагат препоръките и ограниченията за стопанисване и мониторинг, които имат строг режим по отношение на прилагането на горскостопанските дейности.

2.4 ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

При проучването бяха идентифицирани и следните заинтересовани страни/ групи:

Заинтересована група	Представители	Взаимовръзки на представителите на заинтересованата група с ДЛС	Степен на социално въздействие на дейностите на ДЛС произтичащи от взаимовръзката със заинтересованата страна (високо-среднониско)	Сфери с най-голямо социално въздействие от дейността на ДЛС произтичащи от взаимовръзката със заинтересованите страни
Държавни институции	Изпълнителна агенция по горите Регионална дирекция по горите - Шумен	Законови правомощия по осъществяването на контрол върху ДЛС и територията управлявана от ДЛС	Ниско	ИАГ чрез структурите ѝ определя държавната политика по управлението на горите в т.ч. социалната и ориентираност; контролира спазването на Закона за горите; контролира разработването и изпълнението на горскостопанските планове; осигуряване на охрана на горските територии.
	Регионална инспекция по околната среда и водите – Шумен	Законови правомощия по осъществяването на контрол върху ДЛС и територията управлявана от ДЛС във връзка с изпълнението на екологичното законодателство.	Средно	Опазване на биологичното разнообразие; опазване на водите;

	Басейнови дирекции: БД „Черноморски район“ – Варна; БД „Дунавски район“ – Плевен	Управление на водите в Черноморския район в т.ч. в териториите от горския фонд; изпълнение на разпоредбите на Закона за водите	Ниско до средно	Контрол на състоянието на язовири в т.ч. превенция от наводнения; контрол на количеството и качеството на водите ;	
	Дирекция „Инспекция по труда“ - Шумен	Спазване на трудовото законодателство	Средно	Спазване на правилата за безопасност на труда на горските работници; спазване на изисквания на Кодекса на труда за горските работници;	
	Районно управление полиция – гр. Шумен към Областна дирекция на МВР - Шумен	Извършване на оперативно издирвателна, охранителна, контролна дейност, дейност по разследване и Административно наказателна дейност	Средно до високо	Контрол на незаконните дейности в горите и разследване на такива; обслужване на спешен тел. 112 в случай на инциденти в горските територии и незаконни дейности;	
	Районна служба "Пожарна безопасност и защита на населението" - Шумен	Пожарна безопасност и защита на населението	Високо	Превенция и борба с горските пожари;	
Местно население	Кметове на общините: Вене, Хитрино, Никола Козлево, Каолиново	Осигуряване на базисни нужди на местното население	Високо	Осигуряване на местното население с дърва за огрев;	

	Общински администрации, кметове на населените места			Паша в горите; опазване на водоизточниците за населените места; опазване на местата от значение за местните общности; опазване на местната инфраструктура;	
	Физически лица, жители на населените места попадащи в обхвата на ДЛС	Осигуряване на горски ресурси за битови нужди	Високо	Осигуряване на дърва за отопление, паша, защита на личната собственост; осигуряване на свободен достъп до горските територии за туризъм, рекреация, събиране на недървесни горски продукти за лично ползване; възможности за заетост;	
Бизнес	Фирми в сферата на горското стопанство	Осъществяване на горскостопанските дейности на терен в т.ч. – дърводобив, залесяване, лесокултурни дейности, строителство и поддръжката на горски пътища, дървообработване	Високо	Осигуряване на равнопоставен достъп до дейности възлагани от ДЛС и спазване на свободната конкуренция;	

	Предприемачи в областта на туризма	Ползване на част от горските територии за развитие на туризъм	Средно	Съобразяване на горскостопанските дейности с туристическите маршрути/обекти; поддържане на туристическите маршрути в горските територии; осигуряване безопасността на туристите;
	Водоснабдяване и канализация ЕООД – Шумен	Поддържане на водопреносната и водопроводната мрежа в т.ч. преминаващата през горските територии; управление на санитарно охранителните зони	Средно до високо	Съобразяване на горскостопанските дейности със санитарно охранителните зони и опазване на източниците на питейна вода;
Недържавни собственици на гори	Община Хитрино	Управление на съседни територии	Ниско	Зачитане на правата на собственост и ползване в т.ч. при ползване/ преминаване на гори стопанисвани от общината;
	Частни горовладелци	Управление на съседни територии	Ниско	Зачитане на правата на собственост и ползване в т.ч. при ползване/ преминаване на гори собственост на частни лица;

Неправителствен сектор	Ловни дружинки и Ловно рибарски дружества	<p>Лов и опазване на дивеча на територията.</p> <p>Извършват таксация на дивеча.</p> <p>Пряко за заинтересовани от стопанисване на горите (прилагани лесовъдски системи и поддържане на подходяща структура на горите; поддържане на естествена хранителна база за дивеча; поддържане на зони за спокойствие на дивеча).</p>	Средно	Съобразяване на горскостопанските дейности по време, място и начин на провеждане с лова и опазването на дивеча;
	Екологични неправителствени организации	<p>Извършват граждански контрол по опазване на биоразнообразието на територията.</p> <p>Разполагат с информация за биоразнообразието на територията.</p> <p>Активни са в изпълнението на проекти свързани с опазване на биоразнообразието и са потенциален партньор в това отношение.</p>	Средно	Опазване на биологичното разнообразие; партньорство при изпълнение на обществено значими проекти;

	Туристически дружества	Ползване на част от горските територии за развитие на туризъм	Средно	Съобразяване на горскостопанските дейности с туристическите маршрути/обекти; поддържане на туристическите маршрути в горските територии;
--	------------------------	---	--------	--

Следва да се има предвид, че списъкът не е изчерпателен и се препоръчва текущото му актуализиране.

2.5.1 ДОСТЪП ДО ГОРАТА И ГОРСКИТЕ РЕСУРСИ

Съгласно разпоредбите на Закона за горите достъпът до горските територии е свободен, на собствен риск, при спазване указанията на горската администрация и собственика в случая ТП ДЛС „Паламара“. С разрешителен режим е достъпът във връзка с провеждането на горскостопански и ловностопански дейности. Със заповед на Директора на РДГ – Шумен може временно (до три месеца) да се ограничи или да забрани достъпа до определена горска територия с цел опазването и защитата на горските територии и дивеча или в интерес на здравето и безопасността на гражданите. Ограничено е движението на товарни превозни средства и пътни превозни средства с животинска тяга освен за изпълнението на горскостопански дейности.

От проведените интервюта със заинтересованите страни, не бяха идентифицирани случаи на ограничаване на достъпа до гората извън предвидените по закон случаи от страна на ТП ДЛС „Паламара“.

2.5.2 ЗАЧИТАНЕ НА ДРУГИТЕ ФОРМИ НА СОБСТВЕНОСТ И ПОДКРЕПА ЗА НЕДЪРЖАВНИТЕ ГОРОВЛАДЕЛЦИ

Общата площ на недържавните гори на територията на ТП ДЛС „Паламара“ е 1630,9 ха (6,1 % от горските територии), т.е. на лице е силно преобладаване на Държавните горски територии. Процесът на възстановяване на горите на територията на ДЛС като цяло може да се счита за приключил.

ТП ДЛС „Паламара“ стопанисва горите на община Хитрино с договор през последните няколко години.

Подкрепата на ДЛС за недържавните собственици на гори е главно в посока издаването на различни документи (срещу административна такса за услуги) като таксационни описания, препис извлечения и др. ДЛС спомага и за придвижването на преписки до Лесозащитна станция – Варна в случаи на проблеми със здравословното състояние на недържавните гори.

На този етап няма съществени проблеми по линията на взаимодействие на ДЛС с останалите недържавни собственици и не би следвало да се очакват значими противоречия и конфликти и в бъдеще. Като потенциално проблематични могат да бъдат определени случаи в които без знанието на собствениците се осъществява:

- преминаване на ДЛС и негови подизпълнители през недържавни територии;
- използване на недържавни имоти за разполагане на временни складове;
- използване на инфраструктура (пр. общински пътища).

За избягване на конфликтни ситуации, ДЛС следва да търси писмено регламентиране на подобно ползване (пр. чрез подписване на споразумения), като се гарантират необходимите компенсации за ползването.

2.5.3 ДОБИВ НА ДЪРВЕСИНА. ОСИГУРЯВАНЕ НА НУЖДИТЕ НА МЕСТНОТО НАСЕЛЕНИЕ С ДЪРВА ЗА ОГРЕВ

Съгласно Горскостопанския план на ТП ДЛС „Паламара“ и Заповед № РД 49-123/12.03.2013 год. на МЗХ и Заповед № РД 49-170/13.08.2013 год. на МЗХ общото предвидено годишно ползване на дървесина възлиза на 66 950 куб.м. стояща маса или 55 062 куб.м. лежаща маса с преобладание на дървата за огрев. Като цяло това е най-видимата и оценяваната част от дейността на ТП ДЛС „Паламара“, а поради високата степен на зависимост на местното население от дърва за огрев (почти на 100 % извън по-големите населени места), тя и в бъдеще ще бъде ключова за определяне на отношението на местните хора, местните кметове и общинска администрация към ДЛС.

Към момента съществуват някои индикации за съществуващи проблеми в тази област, като според местното население ДЛС не осигурява с необходимите количества дърва за огрев или цената е прекалено висока. Това в голяма степен се споделя и от представителите на местната власт. Предвид възможностите на стопанството за годишно ползване на дървесина, ТП ДЛС „Паламара“ осигурява максимални количества дърва за отопление. Ежегодно от стопанството се добиват по около 44 000 м³ (плътни) дърва за огрев, от които половината се предоставят на местни фирми и преработватели, а останалата част се предлага директно на местното население чрез закупуването им от временен склад. Кметът на съответното населено място изготвя списък на правоимащите, на базата на който ДЛС прави справка за възможното ползване и определя обекти за съответната година. Случва се, в дадено землище да няма предвидено ползване за конкретната година, което често предизвиква недоволство у част от местното население, макар и възможност за добив да е осигурена в съседно землище.

Задоволяването на местното население с дървесина и най-вече дърва за огрев и в бъдеще ще остане сфера от дейността на ДЛС с висока степен на социално въздействие, като двата основни фактора влияещи върху чувствителността на хората по проблема са количествата и цената. Изключително ниския дял на частните и най-вече общински гори, които не са в състояние да задоволят нуждите, поставят ДЛС под допълнителен натиск и очакванията са стопанството да изпълнява преди всичко социална и по-малко икономическа функция.

Проблем би възникнал и в случай на повишаване на цената на дървата за огрев и дървения материал (напр. в резултат на сертификацията). Не особено доброто социално-икономическо положение на населението в региона не би позволило на местните хора да заплащат по-висока цена. Допълнителна пречка би било битуващото сред тях мнение, че *„тези придобивки им се полагат, защото живеят в и около тази гора“*.

2.5.4 ВЪЗПРОИЗВОДСТВО НА ГОРИТЕ

За възпроизводство на горите на територията на ТП ДЛС „Паламара“ се разчита почти изцяло на естественото възобновяване, с което са съобразени и прилаганите лесовъдски системи.

Средногодишното залесяване по ГСП е 70 дка. На територията на стопанството няма действащи разсадници

Предвид на ограничените площи за залесяване, ограничени са и свързаните лесокulturни дейности – попълване, отглеждане и др.

От лесокulturните дейности основно е застъпена подпомагане на естественото възобновяване чрез изсичане на подлеса в зрели възобновени насаждения, преди провеждане на съответната възобновителна сеч. По този начин се толелират семенните фиданки и се създават условия за пълноценно развитие.

При анализа на тази сфера на дейност на ДЛС не се констатира негативни въздействия, но следва да се има предвид, че залесяването винаги е било приемано като благородна мисия от обществото и като основно задължение за всяко горско стопанство. В този смисъл редуцирането на тази дейност е предпоставка за допълнително наслояване на мнението, че се „сече масово, а не се залесява“ (изразено и от някои от местните кметове с по-дългогодишен стаж и пазещи спомени от масовите залесителни практики в страната).

При всички случаи, ДЛС трябва да предприеме целенасочени мерки за разясняване на ползите от естественото възобновяване и да даде гласност на макар и ограничените залесителни кампании.

2.5.5 ДОСТЪП И ПОЛЗВАНЕ НА НЕДЪРВЕСНИ ГОРСКИ РЕСУРСИ

Паша

Планът за паша се съгласува със съответните общини Венец, Хитрино, Никола Козлево и Каолиново. Реално нуждите на населението могат да се считат за задоволени. Тенденцията е към намаляване броя на отглежданите домашни животни, така че местното население не е силно зависимо от използването на ресурси за паша на животни.

Събиране на недървесни горски продукти

Съгласно ГСП от 2012г. на ТП ДЛС „Паламара“ не е са планирани определени количества за добив на лечебни растения билки и др. Издават се разрешителни както на частни лица, така и за стопански добив на лечебни растения, гъби, листников фураж, сено и др. В последните 2-3 години има леко засилен интерес от пчелари за разполагане на пчелини.

2.5.6 ЛОВ И ОПАЗВАНЕ НА ДИВЕЧА

Основните видове дивеч на територията на стопанството са: благороден елен, елен лопатар, муфлон, сърна, дива свиня, див заек, чакал, лисица, белка, черен пор, язовец, яребица, пъдпъдък, гривяк, гургулица, гугутка, фазан и др. В района ТП ДЛС „Паламара“ действат пет ловно-рибарски сдружения – ЛС „Глиган“, ЛС „Лудогорски ловец“, СЛР „Станата“, СЛРД „Паламара“, СЛРД „Сокол“.

Основна дейност на ТП ДЛС „Паламара“ е ловностопанската и е насочена основно към подобряване на условията за развитие на дивечовите запаси в БИСД „Паламара“, БИСД „Дъбрава“, БИСД „Бараката“, БИСД „Жилино“ и Държавните ловностопански райони на

стопанството. Ловностопанските дейности са насочени основно за поддържане на дивечовите ниви, водопоищата, ловните просеки, калищата, ремонта и поддръжката на ловностопанските съоръжения, огради на базите за интензивно стопанисване на дивеча, карантинни огради, хранилки, чакала за наблюдения и лов.

Приходи, разходи и клиенти по ОЛТ в ТП ДЛС „Паламара” през 2018 г.

Приходи				Клиенти			Разходи за ОЛТ	
Отстрел	Услуги	Дивечово месо		Общо	Българи	Чужденци		Общо
лв	лв	кг	лв	лв	брой	брой	брой	лв
137478	7053	6630	32836	177367	334	9	343	685335

В обхвата на СЛР „ЛРД Тервел“ са включени следните ловностопански райони (ЛСР): Коларци, Мали извор, Безмер, Тервел, Полковник Савово, Жегларци, Орляк-Зърнево, Нова Камена, Перловци и Честименско.

На територията ТП ДЛС „Паламара“ са регистрирани общо 1412 ловци. Всички те са пряко за заинтересовани от стопанисването на горите в т.ч. прилагани лесовъдски системи и поддържане на подходяща структура на горите, поддържане на естествена хранителна база за дивеча, поддържане на зони за спокойствие на дивеча и др. Като цяло няма оплаквания от дейността и ръководството на ДЛС и местните ловци оценяват взаимодействието си с ДЛС в положителна насока. ДЛС следва по-тясно да съгласува с представителите на ловните сдружения провеждането на горскостопанските дейности и по-конкретно на дърводобивни дейности в ловища, в които се подхранва, за да не възникват конфликти с ловните дружинки.

Очакванията на ловците са свързани и с подпомагане на дейността им чрез участие на служители на ДЛС в таксации на дивеча, инвестиции в поддържане на дребно-машабна инфраструктура и др. макар и възможностите на ДЛС в това отношение да стават все по-ограничени предвид и действащата нормативна уредба.

2.5.7 ОПАЗВАНЕ НА ГОРИТЕ

Опазването на горските територии от страна на ТП ДЛС „Паламара“ се осъществява 2 направления по силата на Закона за горите: предотвратяване и установяване на нарушения. Обект на тази дейност са опазването на териториите от незаконни ползвания и увреждания; спазването на правилата за сеч и другите ползвания от горите; следене за спазването на противопожарните правила и/или предприемане на действия за ограничаване и потушаване на разразили се пожари; следене за появата на болести, вредители и други повреди; опазване на защитените видове животни и растения и следене за спазването на режимите на защитените територии и защитените зони и др. Задължение на служителите на ТП ДЛС „Паламара“ е при установяване на данни за извършване на престъпления, свързани с дейностите в горите незабавно да сигнализират органите на МВР и РДГ - Шумен и да съдействат за тяхното разкриване. Освен от служители на стопанството, контролът се осъществява и от РДГ – Шумен и ЦУ на СИДП ДП, чрез мобилни групи и проверки на временни горски пунктове.

По общо мнение, проблемът с браконьерството на територията не е сериозен и случаите са ограничени. Положително се оценяват и действията на ТП ДЛС „Паламара“ в тази насока.

Необходимо е да се отбележи обаче, че сред малка част от местното население битува и мнението, че са налице практики на т.нар. „покровителствано от горските“ браконьерство изразяващо се в най-общия случай с добиване на дървесина над позволените количества за даден обект със знанието на служителите на ДЛС. В този смисъл очакванията са за по-стриктен контрол именно относно спазването на правилата за сеч.

Предвид динамично променящата се нормативна уредба, изниква необходимостта от обучения, свързани с познаването и прилагането на нормативната уредба, както и за развитието на специфични умения за компетентно съставяне на актове за установени административни нарушения от страна на служителите в стопанството.

2.5.8 ПРЕВЕНЦИЯ И БОРБА С ГОРСКИТЕ ПОЖАРИ

Превенцията и борбата с горските пожари е една от социално значимите дейности на ТП ДЛС „Паламара“, тъй като за кратко време може да бъде унищожен значителен обществен ресурс, а в някои случаи да бъде засегната сигурността и имуществото на гражданите. Ролята на ТП ДЛС „Паламара“ в тази насока се оценява изключително позитивно от обществото, макар и често усилията на служителите на горите за потушаването на даден пожар да остават на по-заден план. Налице е План за опазване на горите от пожари съгласуван от специална комисия назначена от Областната служба Пожарна безопасност и защита на населението и РДГ - Шумен. Поддържат се четири противопожарни депа, оборудвани съгласно нормативната уредба. Към всяко населено място има доброволни гасачески формирования. Осъществява се денонощно наблюдение на горските територии и има сформирана група за бързо реагиране.

На изключително добро ниво е взаимодействието с четирите общини в региона и с районната служба по пожарна безопасност и защита на населението.

2.5.9 РАЗВИТИЕ НА СПЕЦИФИЧНИ ФОРМИ НА ТУРИЗЪМ, СВЪРЗАНИ С ГОРАТА И ДЕЙНОСТТА НА ДЛС

ТП ДЛС „Паламара“ не е пряко ангажирано в развиването на туристически дейности. Туристическите обекти и горските територии около тях, част от ДГФ са определени в доклада с горите с висока консервационна стойност на територията на стопанството. Основен проблем пред развитието на туризма в района представлява ниската инициативност и предприемачество на местното население, затруднения достъп и лошото състояние на пътната инфраструктура.

Необходимо е ДЛС са предприеме по активни мерки за популяризиране на докладите за ГВКС и да потърси информация от туристическите дружества за допълнителни предложения за обекти / територии, които да бъдат включени като такива с висока консервационна стойност.

2.5.10 ПОДДЪРЖАНЕ НА РАЗНООБРАЗИЕТО НА ЕКОСИСТЕМИТЕ И ОПАЗВАНЕ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ В ТЯХ

На територията на ТП ДЛС „Паламара“ има обявена 1 защитена територия (ЗТ), По смисъла на Закона за защитените територии, категорията, към която са причислени съгласно обявените заповеди, е защитена местност (ЗМ). Съгласно последните действия по изграждането на Национална екологична мрежа „Натура 2000“ на територията на страната, са идентифицирани 2 защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие (2 зони за опазване на местообитанията). Установени са и 10 вековни дървета по Закона за биологичното разнообразие.

Данни за защитените територии и биологичното разнообразие в стопанството могат да бъдат открити в Доклада за горите с висока консервационна стойност на територията на ТП ДЛС „Паламара“.

При проведените интервюта със заинтересованите страни не бяха изтъкнати значими негативни социални ефекти в следствие дейността на ДЛС върху биологичното разнообразие.

2.5.11 ОПАЗВАНЕ НА ВОДИТЕ

Водоохранните функции на горите са добре известни сред обществото и ясно се осъзнава, че от адекватното управление / ползване на горите в голяма степен зависи количеството и качеството както на водите за битови нужди така и на тези за напояване.

На този етап не могат да бъдат идентифицирани негативни социални въздействия от дейността на ДЛС в тази насока.

2.5.12 ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОМИНЪК

Като структуро-определящ отрасъл за общините Венец, Хитрино, Никола Козлево и Каолиново, горският сектор създава възможности за заетост и е източник на доходи за не малка част от населението. Налице са различни социални измерения на въпросите, свързани със заетостта, осигурявана директно от ДЛС от една страна и от фирмите подизпълнители от друга, поради което тези измерения са разгледани диференцирано.

ТП ДЛС „Паламара“ като работодател

Към 01.04.2019 г. ТП ДЛС „Паламара“ осигурява директна заетост на близо 109 човека в т.ч. на ръководни длъжности – 10, специалисти – 9, административен персонал – 4, помощен персонал – 3, горски и ловни стражари – 28, дивечовъди – 9, машинни оператори и монтажници – 13, професии, неизискващи специално образование – 17, сезонни работници – 16. Имиджът на стопанството като работодател е изцяло позитивен, обусловено до голяма степен от осигуряването на заплати над средните за района, редовното заплащане, изплащането на социални и здравни осигуровки при това върху цялата заплата, гарантирани привилегии като отпуск и болнични, осигуряването на работно облекло, дърва за горене (макар и служителите да считат процедурата за отпускането им като сложна) и др. Служителите на стопанството до голяма степен се чувстват „осигурени от държавата“.

Задълженията и отговорностите на служителите са регламентирани в подробно разписани Длъжностни характеристики, осигурени са начални и допълнителни обучения по отношение изпълнението на конкретните им задължения, свързани с правилно провеждане на дейностите, съгласно ЗГ и Горскостопанския план. Горските стражари преминават допълнителен курс за правоспособност за носене на оръжие. Освен началния, се извършва и периодичен инструктаж по безопасност на труда.

Води се строга отчетна документация за всички случаи на трудови злополуки и смърт, с регламентирани компенсации за всеки от тях. През последните години в ТП ДЛС „Паламара“ няма регистрирани трудови злополуки. Има сключен договор със служба по трудова медицина с оглед осигуряване на необходимите условия за здраве и безопасност на труд и е налице изготвена Оценка на риска за различните позиции.

При проведените интервюта не бе докладвано за случаи на дискриминация и сексуален тормоз.

Горски работници наети от фирмите изпълнители

Основен проблем пред фирмите, ангажирани в горскостопанските дейности и най-вече дърводобива, е липсата на работна ръка. Очакванията на фирмите за разрешаване проблема е насочен преди всичко към вземането на необходимите мерки на държавно ниво и по-малко към самото ДЛС. Причините за липсата на работна ръка могат да се търсят в различни направления, но при всички случаи настоящата ситуация е резултат от комбинираното им действие:

- работата като цяло е тежка и все по-малко са онези, които са готови да жертват личния си комфорт;
- работата е недобре платена, резултат от ниските разценки;
- външни причини като липсата на горски пътища, остарялото оборудване, лоши метеорологични условия често водят да ниска производителност респ. заплащане;
- обектите за работа стават все по-трудни и отдалечени;
- обезлюдяване на много от селата от района и ограничен брой на лицата в трудоспособна възраст.

Липсата на работна ръка създава и особени конкурентни взаимоотношения между самите фирми. Често те са принудени да постъпват нелоялно една спрямо друга “изкушавайки” ограниченият контингент от работници с по-добри ставки или по-лесни обекти, което води до мигрирането на едни и същи работници от една фирма в друга, често без да са изпълнили задълженията си към предходната фирма.

Друг съществен проблем е квалификацията на работната ръка. Работи се с почти неграмотен контингент, което според собствениците на фирмите води и до неграмотно ползване на гората. Настоящата система за отдаване на обектите от страна на ДЛС не дава дългосрочна сигурност за фирмите изпълнители и те не са склонни да инвестират в своето развитие и най-малко в подобряване на квалификацията на работниците.

Голяма част от наетите работят без договори респ. изплащане на социалните осигуровки, трябва сами да си осигуряват оръдията на труда като бензиноmotorни триони, гориво за тях, животинска сила за извоз и др. Причината е не само в самите фирми, но и в самите работници, като са налице и абсурдни ситуации, при които работници (главно от ромски произход) отказват

сключването на трудови договори, тъй като това автоматически ще ги лиши от социалните плащания за безработица.

Исклучителен е и проблема с осигуряването на безопасността на труда. Голяма част от фирмите не са склонни да инвестират в лични предпазни средства, а тези, които предоставят такива срещат трудности с това да накарат работниците да ги използват. При тази ситуация странно изглежда твърдението на фирмите, че трудови злополуки в горите няма. В положителен аспект се отбелязват зачестилите проверки на Инспекцията по труда, като на някои от предприемачите вече са били наложени актове за неспазване на трудовото законодателство.

С известна тревога се приема стартирания процес по привеждане управлението на горите в съответствие с принципите и критериите на FSC, тъй като това, според фирмите, ще доведе до допълнителни изисквания към тях и необходимост от инвестиции, които те, на този етап, няма как да направят (напр. в лични предпазни средства) и това допълнително ще усложни проблема с работната ръка.

2.5.13 ВЪЗЛАГАНЕ НА ДЕЙНОСТИ В ГОРИТЕ. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ДЪРВОДОБИВНИТЕ ФИРМИ.

Възлагането на дейностите в горските територии става по силата на специална Наредба, която най-общо следва принципите на свободната конкуренция. По силата на Закона за горите, ДЛС може да предостави до една трета от годишното си ползване на дървесина за добив или за преработване на местни фирми, което се оценява положително от последните.

Дърводобивните фирми, работещи в района на ТП ДЛС „Паламара“ като цяло гледат позитивно на работата на стопанството и основната част от негодуванията им са свързани с изисквания произтичащи от националната нормативна уредба, която ДЛС трябва да прилага. Болшинството от фирмите са малки, с по около 20 и по-малко работника и, поставени в условията на свободна конкуренция, се чувстват уязвими. По всеобщо мнение в сектора се работи „ден за ден“, като системата на възлагане не им дава необходимата сигурност в по-далечен хоризонт. Това силно ограничава възможностите за инвестиции в нова техника, технологии и квалификация на работната ръка. Работи се с морално остаряла техника и неграмотен контингент, което предопределя ниската производителност на труда и ниското качество на изпълнение на дейностите, като последното често води до конфликти със служителите на ДЛС.

В изпълнение на дадени указания от министерството на земеделието, храните и горите, при лоши метеорологични условия, ДЛС временно спира транспортирането на дървесина, за да не се уврежда горско-пътната мрежа. Често пъти фирмите протестирали срещу тези действия, като най-обикновено оплакванията са, че ДЛС възпрепятства работата им, която е свързана с определени срокове за доставка. В тази връзка, за постигане на консенсус между страните, е необходимо да се търсят адекватни решения, удовлетворяващи и двете страни – при наличие на необходимост от транспортиране на дървесина при лоши условия, фирмата-ползвател да се ангажира с възстановяване на пътната мрежа.

Фирмите изразяват недоволство и по отношение на често променящата се нормативна уредба и то в техен ущърб. Така например се оценяват въведените нови изисквания за наличие на GPS система в транспортните средства, позволяваща тяхното следене в реално време, като мярка за ограничаване на незаконния дърводобив. Недоволството е свързано преди всичко с

необходимостта от допълнителни инвестиции и увеличаване на произтичащата административна тежест.

Не е за пренебрегване алтернативата, че в резултат на трудностите с фирмите, ДЛС съвсем скоро може да се окаже в състояние да не може да изпълнява Горскостопанския си план в частта свързана с ползването. Обсъждани са идеи за създаване на собствени бригади, на което местните фирми не гледат с лошо око, но очакванията са самото ДГС да се изправи пред същите проблеми и най-вече с липсата на квалифицирана работна ръка.

По време на дискусиите бе поставен въпроса за сертификацията на горите по системата на FSC. Като цяло предприемачите все още не разбират ползите, а само негативите от процеса. Опасенията са свързани преди всичко с допълнително завишаване на изискванията към тях и необходимост от допълнителни инвестиции (напр. за лични предпазни средства), което ще ги постави в още по-трудно положение. В този смисъл, ДЛС следва да предприеме по-целенасочени стъпки към разясняване на изискванията за сертифициране и дискутиране на потенциалните проблеми.

2.6 ПРИНОС НА ДЛС КЪМ МЕСТНОТО СОЦИАЛНО И ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Участието в местни инициативи и осигуряването на подкрепа за местната общност под различни форми е важен инструмент за поддържане на комуникацията и повишаване на доверието между ДЛС „Паламара“ и местната общност. В миналото като част от корпоративната социална отговорност на стопанството са предоставяни дърва за огрев, коледни елхи, фиданки за залесяване, спонсорирани са различни събития. За съжаление с годините активността на ДЛС в тази насока намалява и към момента е ограничена. Съществен проблем произтича от изискването на законодателството изразходването на средства от страна на стопанството, да става чрез открити процедури и така, дори да има желание у ръководството, възможността за финансиране на подобни инициативи е лимитирана. Все пак, в изключително позитивна светлина могат да бъдат изтъкнати най-скорошните действия на ДЛС в тази насока, а именно участие в инициативата „Лесовъд за един ден“ организирана с ученици от училищата, и съществуващата от няколко години традиция за съвместни изложби с детските градини по случай седмицата на гората.

2.7 КОМУНИКАЦИЯ МЕЖДУ ДЛС И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ. ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ.

По всеобщо мнение комуникацията между заинтересованите страни и ТП ДЛС „Паламара“ е на добро ниво. Особено положителни в своите оценки в това отношение са представителите на институциите и местните кметове. В РДГ, като контролна институция, не са постъпвали оплаквания от местните хора заради отношението на служителите на стопанството.

При все това, част от интервюираните считат, че горските стопанства като цяло, в т.ч ТП ДЛС „Паламара“, не са достатъчно активни и не търсят взаимодействие и комуникация със заинтересованите страни освен по темите установени от закона. Така например важни въпроси като опасност и превенция на пожари, опазване на дивеча и биоразнообразието, поведение в горите и др. остават недобре застъпени в стратегията на ДЛС. Липсва цялостна информационна и медийна политика в тази насока. Допълнителни усилия могат да бъдат отделени и във връзките с

НПО сектора, сътрудничеството с който може да повиши имиджа на стопанството, а да доведе и до изпълнение на полезни съвместни проекти. Провеждането на разяснителни кампании, раздаването на агитационни материали по кметствата и други действия съвместно с ЦУ и РДГ в тази насока, ще способстват за приобщаване на местните общности към каузата по предотвратяване на опасност и превенция срещу пожари, опазване на дивеча и биоразнообразието в горските територии като цяло.

Не са констатирани и съществени проблеми с достъпа до информация. Горскостопанският план, като основен документ за стопанството е публичен и няма случаи на отказ от страна на ДЛС по постъпили искания по Закона за обществен достъп до информация. В своите отговори, служителите се стремят чисто научната информация да се представя в по-достъпен език. Що се касае до технически данни от плана, предоставянето им става чрез заплащане на административна такса, която не се счита за пречка.

2.8 МЕХАНИЗМИ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА НЕБЛАГОПРИЯТНИТЕ ЕФЕКТИ

За преодоляване на идентифицираните и потенциалните негативни социални въздействия от дейността на ТП ДЛС „Паламара“ се предвижда прилагането на следните механизми:

Механизъм за провеждане на текущи консултации със засегнатите/заинтересованите страни

Провеждането на редовни консултации със засегнатите/заинтересованите страни е от ключово значение за преодоляване на негативните социални въздействия от дейността на ТП ДЛС „Паламара“. В таблицата по-долу са представени начините и сроковете за въвличане на идентифицираните заинтересованите в зависимост от конкретната дейност, за която е определено наличието или потенциалното възникване на негативни социални въздействия в следствие изпълнението ѝ.

Заинтересована / засегната страна	Дейност на ДЛС със социално въздействие	Начини и средства за въвличане на заинтересованите страни и намаляване на негативните социални въздействия	Периодичност и срокове
Служители на ДЛС	Изпълнение на планираните мероприятия	Подобряване на уменията на служителите за изпълнение на горскостопанския план и годишните оперативни планове	Ежегодно

	Осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд за персонала на ДЛС	Провеждане на начален, периодичен и текущ инструктаж.	Начален инструктаж – при всеки случай на новопостъпил служител Периодичен инструктаж Текущ инструктаж – преди започване на рискови дейности
		Предоставяне на лични предпазни средства и специално работно облекло и осигуряване използването им	Ежегоден преглед на наличните лични предпазни средства и специално работно облекло за всеки работник Ежедневен контрол за използването им
		Изготвяне/ актуализация на оценка на риска за всички работни позиции	Съгласно изискванията на трудовото законодателство (НАРЕДБА № 5 от 11.05.1999 г. за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска)

Кметове на общините/ населените места местно население	Предоставяни услуги	Изпращане на информация за услугите, които се предлагат на местното население (извадки от Горскостопанския план; маркиране на дървета за сеч; продажба на дървесина; издаване на разрешителни; туристически услуги и др.)	Ежегодно
	Дърводобив	Предоставяне на информацията за местностите и подотделите, в които е планирано ползване през годината и поставянето и на публично място	Ежегодно след окомплектоване на лесосечния фонд и преди започване на теренната работа

	Осигуряване на дърва за огрев	<p>Комуникация с местните кметове за необходимите количества</p> <p>Предоставяне на информация за възможностите за ползване на дърва за огрев от местното население по населени места</p> <p>Разясняване на правилата за ползване</p>	Ежегодно преди началото на отоплителния сезон
	Паша	Съгласуване на забранените за паша места с общините и кметовете на населените места.	Ежегодно
	Използване на химикали и биологични агенти	Изпращане на информация	2 седмици преди използване
	Управление на Гори с висока консервационна стойност	Предоставяне на възможност за принос по идентифицирането на нови ГВКС и формулиране на мерки за опазването им чрез обявление на уеб страницата / изпращане на писма	Текущо

	Достъп до горските ресурси	Уведомяване в случай на въвеждане на ограничения или забрани за достъп до определена горска територия от страна на РДГ	2 седмици преди въвеждане на ограничението/ забраната
	Използване на общинска инфраструктура (в т.ч. от подизпълнителите)	Писмено регламентиране на предвиденото използване (напр. чрез подписване на споразумения), като се гарантират необходимите компенсации в случай на нанесени щети	Ежегодно

	Наемане на служители/ работници	Уведомяване на местните бюра по труда за свободните работни места и изискванията за образование и квалификация Уведомяване на местните кметове	14 дни преди изтичане срока за кандидатстване
	Дискутиране на възможности за принос на ДЛС към местното социално и икономическо развитие	Провеждане на срещи с местните кметове и местни лидери (желателно е участието на представители на СИДП)	Ежегодно
Собственици на съседни имоти	Използване на съседни имоти (пр. за разполагане на временни складове); преминаване през съседни имоти	Писмено регламентиране на предвиденото използване (напр. чрез подписване на споразумения), като се гарантират необходимите компенсации в случай на нанесени щети	Две седмици преди осъществяването на планираната горскостопанска дейност
	Използване на химикали и биологични агенти	Изпращане на информация	2 седмици преди използване

Подизпълнители на горскостопанските дейности	Осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд за работниците при всички видове теренни дейности	Изискване от фирмите на: доказателства за налични лични предпазни средства и специално работно облекло, съответстващо на изискванията за защитно облекло за съответните работни позиции и на броя на работниците, които ще работят по съответния договор	Като част от всяка тръжна процедура
		Провеждане на начален и текущ инструктаж. Изискване на доказателства за проведен начален/ текущ инструктаж от страна на фирмата подизпълнител	Начален инструктаж – преди началото на всяка дейност в конкретен обект

	Възлагане на дейностите	Провеждане на среща с представители на местните фирми за представяне на годишния план на ДГС и обектите за дърводобив	Ежегодно
		Своевременно разплащане с подизпълнителите/освобождаване на внесените гаранции	Съгласно условията на подписаните договори
		Организиране на срещи за разясняване на промени в нормативната уредба	В случай на промени в нормативната уредба
		Иниципиране на дискусии на ниво СИДП за повишава на разценките за горскостопанските дейности	Ежегодно
	Използване на химикали и биологични агенти	Изпращане на информация	2 седмици преди използване

Ловни дружинки и Ловнорибарски дружества	Дърводобив	Съгласуване на горскостопанските дейности по време, място и начин на провеждане с лова и опазването на дивеча	Преди началото на ловния сезон общо за обектите Ежеседмично преди ловните излети за всеки конкретен обект
	Използване на химикали и биологични агенти	Изпращане на информация	2 седмици преди използване
	Управление на Гори с висока консервационна стойност	Предоставяне на възможност за принос по идентифицирането на нови ГВКС и формулиране на мерки за опазването им чрез обявление на уеб страницата/ изпращане на писма	Текущо

Туристически дружества, предприемачи в сферата на туризма	Управление на Гори с висока консервационна стойност	Предоставяне на възможност за принос по идентифицирането на нови ГВКС и формулиране на мерки за опазването им чрез обявление на уеб страницата/ изпращане на писма	Текущо
	Дърводобив в близост до туристически обекти	Прилагане на изискванията за стопанисване на ГВКС 6	Текущо
ВиК	Дърводобив	Съгласуване на предвидени обекти за дърводобив попадащи в санитарноохранителните зони, в близост до източници на питейна вода и/или в близост до водопреносна инфраструктура	Ежегодно
Екологични неправителствени организации	Управление на Гори с висока консервационна стойност	Предоставяне на възможност за принос по идентифицирането на нови ГВКС и формулиране на мерки за опазването им чрез обявление на уеб страницата/ изпращане на писма	Текущо

	Опазване на биологичното разнообразие	Ангажиране на НПО в подобряване уменията на персонала на ДГС за разпознаване и опазване за защитени видове	Ежегодно
		Търсене на партньорства за изпълнение на проекти	Текущо

Заб.: В таблицата на са включени взаимодействията на ДЛС с различните държавни институции, тъй като те са строго регламентирани в различните закони и социалното въздействие резултат от тези взаимодействия е по-скоро индиректно. Не са включени задълженията на ДЛС, произтичащи от законодателството. Посочените срокове са минимално допустимите.

Механизъм за разрешаване на спорове

Спор е всеки израз на неудовлетворение от страна на човек или организация, представен като оплакване към горското стопанство по отношение на дейността му и/или съблюдаването на правилата на FSC, и по което се очаква отговор. ТП ДЛС „Паламара“ има разработена и въведена съвкупност от стъпки (процедура) за получаване, регистриране, обработка, проучване и отговор на оплаквания и сигнали, както и за осигуряване на справедливи компенсации в случаите на щети върху собственост и/или човек по отношение на:

- собствеността на горите и земите, правото на ползване или предоставянето на концесии;
- нанесени щети върху собственост на горските работници, случаите на професионални заболявания и трудови злополуки при работа за горското стопанство;
- въздействието на горскостопанските дейности върху местните общности или околната среда.

Осигуряване на публичност на ключови документи

Във връзка със горската сертификация, ТП ДЛС „Паламара“ следва да предприеме стъпки по осигуряването на публичност чрез своята уеб страница на:

- процедурите за разрешаване на спорове със засегнати и заинтересовани страни, за подаване на оплаквания и сигнали;
- ангажиментите за недопускане на корупция в т.ч. задължението да не се предлагат или приемат каквито и да било парични или друг тип подкупи;
- писмените документи, отразяващи дългосрочната ангажираност на ловното стопанство към принципите и критериите на FSC и свързаните политики и стандарти;
- начините, по които местните общности могат да участват в процеса по планиране на горскостопанските дейности и обекти;
- изготвената Оценка за социалното въздействие от дейността;
- изготвеният Доклад за горите с висока консервационна стойност (с изключение на конфиденциална информация);
- резюме на целите на управление;
- резюме от горскостопанския план (в т. ч. обзорна/тематични карта на горското стопанство) – предоставя се за бесплатно за ползване с изключение на конфиденциалната информация;
- резюме на резултатите от провеждания мониторинг (с изключение на конфиденциалната информация).

Подобряване на информираността на заинтересованите страни относно горската сертификация

По време на срещите стана ясно, че информираността на всички заинтересовани страни във връзка с предстоящата сертификация на горите е изключително ниска и има множество конкретни въпроси, свързани с нея особено от страна на дърводобивните фирми.

Това налага своевременно да стартира информационна кампания в региона, чиято основна цел на следва да бъде разясняване на процеса на сертификация – цели и задачи, процедури, продължителност и др. както и на конкретните изисквания на FSC имащи отношение към съответната заинтересована страна. Основен акцент в кампанията трябва да се постави на конкретни, лесно разбираеми и оценими ползи за местното население и всички заинтересовани страни.

3 АКТУАЛИЗАЦИЯ НА СОЦИАЛНАТА ОЦЕНКА

3.1 АКТУАЛИЗИРАНЕ НА СПИСЪКА НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ / ЗАСЕГНАТИТЕ СТРАНИ

Списъкът на заинтересованите / засегнатите страни от дейността на ТП ДЛС „Паламара“ страни се актуализира **текущо**. При идентифициране на нови заинтересовани се определят сферите на социално въздействие, негативните ефекти от конкретни дейности на стопанството и се предписват мерки за неутрализирането / смекчаването им.

3.2 АКТУАЛИЗАЦИЯ НА СОЦИАЛНАТА ОЦЕНКА

Оценката за социалното въздействие от дейността на ТП ДЛС „Паламара“ се актуализира **на всеки 5 години**, както и в случаи на съществена промяна в социално-икономическата обстановка в страната/ района.

ИНЖ. СЕВЕН БАШЛЪ: /П/ чл. 59 от ЗЗЛД

Директор на ТП ДЛС „Паламара“

Изготвил: /П/ чл. 59 от ЗЗЛД

инж. Рина Димитрова

Зам. директор при ТП ДЛС „Паламара“